

STYLE-hankkeen toukokuun työpajan tulokset: Liikunnallisen elämäntavan hidasteita ja esteitä

STYLE-hankkeen toinen työpaja
10.9.2019, Hotel Arthurin juhlasali

Projektiasiantuntija Marjukka Parkkinen
Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto

Style-hankkeen ensimmäinen työpaja toukokuussa 2019

- Liikunnallisen elämäntavan haasteet ja esteet sekä juurisyyt eri ikäisten ihmisten näkökulmista
- Infrastrukturi, teknologia, tuotteet ja palvelut, julkinen ohjaus ja toimintakulttuuri
- Työpajan tuloksena useampi sata kirjattua ajatusta sekä loppukeskustelu
- Laadullinen analyysi koko aineistolle
- Analyysin tuloksena 12 este-/haastekokonaisuutta (neljän yläotsikon alla)

styletutkimus.fi → julkaisut

12 liikunnallisen elämäntavan estettä

Tietoa liikkumisen hyödyistä ei ole tai se ohitetaan

1. Tiedon ja osaamisen puute
2. Vinoutunut julkinen ohjaus ja rahoitus
3. Kiire ja mukavuudenhalu

Liiketoiminta & suunnittelu jättävät liikkumisen huomiotta

4. Palvelut ja tuotteet eivät tue arkiliikuntaa
5. Infrastrukturi ei tue liikkumista
6. Passivoiva teknologia

Liikunta on erillinen sektori

7. Liikkumaton työkuulttuuri
8. Arjesta eristetty liikunta
9. Kapea ajattelutapa liikkumisesta

Asenteet ja sosiaalinen asema pitävät paikallaan

10. Epämiellyttävä liikunta
11. Osattomuus
12. Turvallisuus-hakuisuus

**Tietoa liikkumisen hyödyistä ei ole
tai se ohitetaan**

1. Tiedon ja osaamisen puute

Liikkumista koskevaa ja sen edistämiseen tarvittavaa tietoa ja osaamista puuttuu tai sitä ei ole helposti saatavilla.

- Liikkumattomuuden vakavuutta ja sen aiheuttamia kustannuksia ei ymmärretä.
- Tutkimustietoa liikkumattomuuden ongelmista puuttuu.
- Ymmärrys eri kohderyhmien tarpeista puuttuu. Suunnittelua määrittelee eri toimijoiden väliset reviirit ja raamit.
- Organisaatiot eivät tunnista omaa rooliaan liikkumisen edistäjänä.
- Tietoa palveluista ei ole helposti saatavilla.
- Kansalaisilta puuttuu liikuntataito sekä esim. liikennekasvatus.

2. Vinoutunut julkinen ohjaus ja rahoitus

Julkinen ohjaus tukee arkiliikunnan ja liikkumisen lisäämistä huonosti. Toiminnanohjaukselta puuttuu yksi yhteinen, liikunnallista elämäntapaa tukeva tavoite.

- Liikkumattomuuden vakavuus ei nouse agendalle.
- Liikkumisen lisäämiseltä puuttuu omistajuus.
- Päätöksenteko on kustannusten ohjaamaa ja lyhytnäköistä.
- Vaikka liikkuminen hyväksytään tavoitteena, toimenpiteisiin ei ryhdytä.
- Kannusteet eivät innosta arkiliikkumiseen.
- Tuki fyysistä aktiivisuutta edistäville toimijoille on riittämätöntä.

3. Kiire ja mukavuudenhalu

Arjen (näennäinen) kiire ja helppouden tavoittelu ohjaavat tekemään liikkumista vähentäviä valintoja.

- Laiskuus luo kynnyksen liikkeelle lähtöön, vaikka arkiliikunnan hyödyt tunnistettaisiin.
- Kiire on osa kunniallista kansalaisuutta, statussymboli, joka osoittaa, että henkilö pärjää yhteiskunnassa.
- Arki on autokeskeinen. Oma auto on nopein, turvallisin ja mukavin kulkumuoto.
- Liikunta ja terveys eivät ole keskeisiä arvoja tai elämäntapa.
- Media vahvistaa mielikuvia helpoista arjen ratkaisuista.

Liiketoiminta & suunnittelu jättävät liikkumisen huomiotta

4. Palvelut ja tuotteet eivät tue arkiliikuntaa

Tuotteet ja palvelut eivät innosta liikkumaan, eikä niitä suunnitella tukemaan terveyttä. Arkiliikunta on vaikeasti tuotteistettavissa.

- Arkiliikunta on epätrendikästä, eikä sen ympärille synny liiketoimintaa.
- Se, mikä hyödyttää liiketoimintaa, ei hyödytä kansalaisen terveyttä.
- Palveluntarjoajia on vähän tai niitä ei osata hyödyntää.
- Liiketoimintamallit vastaavat huonosti yksilöllisiin tarpeisiin.
- Matalan kynnyksen liikuntapalvelut ja aikuisten ”*höntsämahdollisuudet*” puuttuvat.

5. Infrastrukturi ei tue liikkumista

Kaupunkia ei suunnitella tai ylläpidetä liikkumisen ehdoilla. Infrastrukturi kannustaa passiivisuuteen ja autoiluun.

- Liikkuminen, liikunta ja virkistyskäyttö eivät ole prioriteetteja kaavoituksessa.
- Miellyttävä ja turvallinen liikkumisympäristö puuttuu.
- Etäisyydet ovat pitkiä.
- Keskitettyjä palveluja on vaikeaa saavuttaa jalan tai pyörällä.
- Julkinen liikenne toimii huonosti, eikä ole kilpailukykyinen vaihtoehto yksityisautoilulle.
- Infrastrukturi tarjoaa enemmän palveluita, kuin mitä käytetään.

6. Passivoiva teknologia

Teknologiaa kehitetään siksi, että arki olisi helpompaa. Samalla se poistaa tarpeen liikkua.

- Erilaiset teknologiset ja digitaaliset ratkaisut vähentävät liikkumisen tarvetta arjessa.
- Laitteet ja mobiiliteknologia passivoivat ja vievät aikaa liikunnalta.
- Liikunta- ja hyvinvointisovellusten käyttäminen ei muodostu rutiiniksi.
- Itsensä mittaamisen kulttuuri voi passivoida.
- Älylaitteiden myötä sosiaalisuus ja yhteydenpito ovat muuttuneet.
- Älylaitekeskeinen vapaa-ajan malli siirtyy vanhemmilta lapsille.

Liikunta on erillinen sektori

7. Liikkumaton työkuultuuri

Työpaikat ja työnteon tavat estävät liikkumisen. Niin organisaatiot kuin työntekijätkin sivuuttavat liikunnan hyödyt.

- Työpaikoilla tavoitellaan työn keveyttä ja pientä energian kulutusta.
- Hiki on pahasta, eikä kuulu työpaikoille.
- Organisaatiot eivät kannusta liikkuvampiin työnteon muotoihin.
- Luterilainen työmoraali pitää ihmiset työpöydän ääressä.
- Työntekijöiden asenteet ovat liikuntavastaisia.

8. Arjesta eristetty liikunta

Liikkuminen muusta elämästä erillisenä alueena – liikuntana – kasvattaa kynnystä lähteä liikkeelle.

- Liikkuminen on paikka- ja aikasidonnaista, eikä tapahdu vahingossa.
- Vaurastumisen myötä omaehtoisuus on vähentynyt. Jos liikunta vie aikaa, laiskuus voittaa.
- Työn ja arkiliikunnan yhteensovittaminen on hankalaa.
- Lasten liikkuminen ulkoistetaan kouluille tai ostetaan seuroilta.
- Lasten harrastukset ovat kaukana ja usein iltaisin. Kuskaaminen!

9. Kapea ajattelutapa liikkumisesta

Tavat, joilla viestimme liikunnasta ja liikkumisesta, eivät välttämättä tue kestäväen liikkumisen lisäämistä.

- Käsitys hyvästä liikunnasta ja liikkumisesta on kapea.
- Puheessa korostuvat pakko, suoritus ja yhteiskunnalliset kustannukset.
- Kuva oikeanlaisesta liikkujasta on kapea. ”Ei minua varten”
- Arkiliikunnan imago on epäseksikäs. Laji- tai ohjattu liikunta normeja.
- Media vahvistaa vallalla olevaa diskurssia edelleen.

Asenteet ja sosiaalinen asema pitävät paikallaan

10. Epämiellyttävä liikunta

Liikunta, tai pelkkä ajatus liikunnasta, tuntuu vastenmieliseltä.

- Liikunta pelottaa, koska siinä voi epäonnistua.
- Liikkuminen on oman mukavuusalueen ulkopuolella. Yksitoikkoista tai liian hikistä.
- Ikävät muistot, traumat ja kokemukset kummittelevat taustalla.
- Liikunta ei motivoi tai oma hyvinvointi ei kiinnosta.
- Ihminen ei koe itseään liikkujaksi.
- Suorituskeskeinen liikkuminen ahdistaa.

11. Osattomuus

Erilaiset osattomuuden muodot estävät liikkumisen.

- Varattomuus estää liikkumisen tai sen kokeilun.
- Kodin malli ja sosioekonomiset tekijät vaikuttavat liikkumistottumuksiin.
- Malli aktiivisuuteen (tai sen puutteeseen) saadaan kavereilta.
- Erilaisia kohderyhmiä tai esimerkiksi monikulttuurisuutta ei huomioida.
- Muiden edessä liikkuminen ahdistaa.
- Sosiaalisten kontaktien puute pitää liikkumattomana.
- Liikuntakulttuuri on yksilökeskeistä. Moni kaipaasi liikkumista kaverin kanssa.

12. Turvallisuushakuisuus

Kiellot, valvonnan kulttuuri ja ylisuunnittelu estävät liikkumista.

- Turvallisuuskulttuuri ohittaa liikkumisen ja sen hyödyt.
- Toimintaa ohjaa pelko vastuusta. Esimerkiksi koulussa ei ole pakko mennä ulos välitunneilla.
- Taloyhtiöiden suhtautuminen arkiliikuntaan voi olla kielteinen: *rapuissa ei saa juosta!*
- Kaupunkia ja tiloja ylisuunnitellaan, eikä ihminen liiku vahingossa.
- Esimerkiksi kevyen liikenteen väyliä ylläpidetään puutteellisesti.
- Rohkeus kokeilla kestäviä liikkumismuotoja tai liikuntaa voi puuttua.